

Straatnamen in Bijsteren

Gérard Hollanders

Als u dit leest zullen in de nieuwe wijk Bijsteren een aantal informatieborden onthuld zijn met daarop o.a. verklaringen van de wijk- en straatnamen. Nadat de straatnaamgeving in 2005 door enkele leden van ons genootschap aan de gemeente is voorgesteld welke daarna nagenoeg overeenkomstig is gerealiseerd zijn recent verklaringen voor die namen opgesteld en op de informatieborden weergegeven. Eenieder kan nu zelf lezen waar de voor sommigen merkwaardige straatnamen vandaan komen.

Naam van de wijk

Bijsteren is een oude buurtschap en sinds 1827 een kadastrale sectie van de gemeente Putten. De naam is afgeleid van de 12^e eeuwse naam 'Bekestere' dat 'land langs de beek' betekent. De naam is via 'Becstere', 'Becsteren', 'Beesteren' en 'Beisteren' geworden tot Bijsteren. Eigenlijk is de uitspraak met 'ij-klank' foutief en berust op een verkeerd begrijpen van de 'ei' in 'Beisteren'. Immers, vroeger werd de verlengde 'e-klank' veelal geschreven als 'ei'. Dus eigenlijk hoort 'Bijsteren' uitgesproken te worden als 'Beesteren'.

De bewoning van Bijsteren dateert al van zo'n 200 jaar vóór het begin van de jaartelling. Archeologisch onderzoek heeft nederzettingssporen uit de IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen onthuld. Er zijn in totaal zo'n 35 huisplattegronden blootgelegd plus de nodige sporen van bijgebouwen, hooibergen, waterputten en poelen. De periode waaruit de eerste boerderijnamen bekend zijn (eind 14^e eeuw) sluit hier direct op aan. De bewoning is door de eeuwen heen beperkt gebleven. Aan het begin van de 19^e eeuw telt Bijsteren slechts 18 woningen en heeft dan in totaal 82 bewoners.

De meeste vroegere Bijsterense boerderijen hebben eertijds deels tot het eigendom van de proosdij te Werden (proostgoederen) en deels tot het eigendom van het klooster Abdinchof te Paderborn (abtsgoederen) behoord. De vroegste vermeldingen dateren al van 1394. Een enkele boerderij was eigendom van de Hertog van Gelre (herengoed) of behoorde tot het klooster van Sinte Marie te Utrecht. In 1559 zijn de Werdense goederen te Bijsteren overgedragen aan de Abdinchof en zijn daarmee z.g. ‘abtsgoederen’ geworden. Ook het goed van het klooster van Sinte Marie is in 1560 al abtgoed. In de ‘Franse Tijd’ zijn alle kloostergoederen in het bezit gekomen van Domeinen en verkocht aan grootgrondbezitters of bewoners.

De meeste wegen en paden in de huidige woonwijk Bijsteren zijn genoemd naar de namen van boerderijen of personen die in het verleden – sommigen zelfs al in de middeleeuwen – tot de buurtschap hebben behoord. Hun namen zijn in bijna alle gevallen verbonden aan de door hen bewoonde boerderijen. Daardoor hebben enkele boerderijen meerdere namen gehad, afhankelijk van periode en bewoner. De meeste boerderijen zijn inmiddels verdwenen. Door historische boerderijnamen aan de straten te geven bewaren we nog iets van de buurtschap die hier vroeger is geweest.

Straatnamen

Boerderij Pepersgoed2010

1. *Pepersgoed*. De boerderij ‘Pepersgoed’ wordt al in 1394 genoemd als abtsgoed. De bewoners zijn vaak naar hun boerderij genoemd zoals in de late 15e eeuw ene Bessel Peper. In 1909 is de boerderij afgebrand en vervolgens nieuw opgebouwd. De boerderij bestaat nog steeds. Sinds 2007 is er een kinderopvang geves-

tigd.

2. Bouwmeestersgoed. Het abtsgoed waarnaar deze straat is genoemd heeft meerdere namen gehad. Zo heet het naar de bewoners in de 15e eeuw 'Tymen Pelensgoed' en in de 16e eeuw 'Tymen Aaltsengood'.
3. Aaltsengood. De naam verwijst naar boerderij 'Tymen Aaltsengood'. Deze grote boerderij is een oorspronkelijk bezit van de proosdij te Werden. In de 19e eeuw omvat het bedrijf zo'n 40 ha landbouwgronden en is dus voor dié tijd een grote boerderij.
4. De Kraak. De boerderijnaam 'De Kraak' is een verbastering van de oude naam 'Craeckengood' die al in 1394 wordt genoemd. Ook deze boerderij is een abtsgoed. In de 16e eeuw is het goed bewoond door ene Bronis Craeck.
5. Kraakweg. De weg is genoemd naar de boerderij 'De Kraak' die heeft gelegen aan de vroegere Stenenkamerseweg.
6. Huybertsenweg. De straatnaam herinnert aan Huybert Huybertsen die met een 57-jarige ambtstermijn van 1679 tot 1736 schout van Putten is geweest. Ook is hij dan bezitter van enkele Bijsterense boerderijen.
7. Muntersgoed. Oudst bekende naam van de boerderij waar in de 14e eeuw Berend Munter heeft gewoond. Het goed is dan eigendom van het klooster 'Sante Marie' te Utrecht. Later heet het goed ook 'Lambertsgoed ter Hove', 'Ter Hoeve' en 'Wijkhove'.
8. Claasgoed. De straatnaam is afgeleid van het Neude Claesgoed, een proostgoed waar ca. 1400 Noude Claes heeft gewoond. De naam is tot ver in de 19e eeuw aan het goed verbonden geweest.
9. Wezengoed. De naam is gebruikt voor het 'Pepersgoed' in de periode (ca. 1700) waarin het vruchtgebruik vermoedelijk ten goede is gekomen aan het weeshuis te Nijkerk.

10. Davelaarsgoed.

Deze naam verwijst naar de boerderij van Peter Davelaar die hier in de 17e eeuw heeft gewoond. Het goed is dan eigendom van de

Boerderij Davekaarsgoed 2010

Abdinchof en heeft ook bekend gestaan als 'Cluppelsgoed' en 'Hendrik Wichmansgoed'. De naam is tot ver in de 19e eeuw gebruikt. De boerderij staat op de hoek van de Mennestraat en Wezengoed.

11. Weerdenseweg. De straat is genoemd naar de Duitse stad Werden waar de proosdij gevestigd was die diverse Bijsterense boerderijen in eigendom heeft gehad. In 1559 zijn die goederen overgedragen aan het klooster Abdinchof te Paderborn.
12. Kelderskamp. De oude naam verwijst naar de kellenaar van de Abdinchof en duidt op een stuk grond dat deze heeft bezeten. De meeste Bijsterense boerderijen hebben sinds 1559 onder beheer van de kellenaar gestaan.
13. Spruytengoed. De naam van de boerderij wordt al in 1394 genoemd. In de 15^e eeuw is Maas Spruyten de bezitter ervan.
14. Wijkhovepad. Het pad herinnert aan het huis 'Wijkhove' dat in een scherpe bocht van de Nijkerkerstraat heeft gestaan op de plaats waar nu de Kraakweg begint.
15. Reindertpad. Het pad is genoemd naar ene Reint of Reindert uit 'Bekestere' die in de 12e eeuw tot de hof van de Proosdij van Werden behoord heeft en daaraan geld en graan heeft moeten leveren.
16. Ter Hoevepad. De naam van dit pad herinnert aan de boerderij 'Ter Hoeve', ook genoemd 'Muntersgoed'.
17. Jansgoed. De vrij grote boerderij waarvan deze naam is afgeleid is in de 16^e eeuw bewoond door Wolter Jans. De hoeve is dan eigendom van de Hertog van Gelre, een z.g. 'Herengoed'.
18. Bollengoed. De naam van de boerderij 'Bollengoed' dateert al van 1394 en verwijst naar de 14e eeuwse bewoner Rey-

ner Bollen. Het is in de 17e eeuw bewoond door de schout van Putten en toen 'Beijstein' genoemd. Pas later heeft het huis Bijstein zijn huidig aanzien gekregen.

19. Bijsterense slagen. De naam herinnert aan het 'slagenland-schap' dat is ontstaan door ont-ginning van veengebieden. De 'slagen' waren de stroken grond tussen de afwaterings-sloten. Als gevolg van ruilverkaveling zijn de kenmerken van dit landschap in Bijsteren verdwenen.
20. Wijkhove. Het huis 'Wijkhove' is afgebroken om de scherpe bocht in de Nijkerkerstraat ter hoogte van de huidige Kraakweg minder scherp te maken. Vermoedelijk heeft op deze plaats Aart van Beekbergen gewoond.
21. Beekbergengoed. De straatnaam herinnert aan Aart van Beekbergen die ca. 1590 heeft gewoond op het punt waar nu de Kraakweg uitkomt op de Nijkerkerstraat. Hij was groothandelaar in levensmiddelen.
22. Bekestere. Oudst bekende naam van de buurtschap Bijsteren. De naam is omstreeks het midden van de 12e eeuw al genoemd maar is mogelijk al veel ouder.
23. Henslare. De straatnaam verwijst naar de oer-buurtschap 'Henslare' of 'Hengseler' welke delen van de latere buurtschappen Bijsteren, Nulde, Arkemheen en de gehele buurtschap Hoef heeft omvat.

+++